

تعاريف تاسيسات گردشگري مندرج در آئين نامه ايجاد، اصلاح، تکميل، درجه بندي و نرخ گذاري تاسيسات گردشگري و نظارت بر فعاليت آنها مصوب ۱۳۶۸ و اصلاحات بعدي

هتل:

هتل نوعی مکان مسکونی اجاره ای است که معمولاً برای مدت کوتاه به افراد اجاره داده می شود. هتل ها از امکانات اقامتی و گردشگری شهرها به حساب می آیند و بیش تر مورد استفاده مسافران و گردشگران قرار می گیرند. هتل ها دارای تعداد زیادی اتاق هستند که گاه به چند صد اتاق می رسد. علاوه بر اتاق ها و سوئیت های اقامتی، هتل ها دارای امکانات جنبی گوناگونی هستند. رستوران، استخر شنا، کافی شاپ و سالن اجتماعات نمونه هایی از امکانات هتل ها هستند. معمولاً مشتریان هتل در اتاقها و سوئیت هایی که دارای تخت خواب، توالی و حمام مجزا هستند ساکن می شوند.

هتل آپارتمان:

به اقامتگاههایی اطلاق می شود که واحد اقامتی در آنها نه بصورت اتاق، بلکه بصورت آپارتمان بوده و دارای اتاق خواب، پذیرایی، آشپزخانه و سرویس بهداشتی بوده و بصورت مبله تجهیز شده و در اختیار مهمانان قرار می گیرد. هتل آپارتمان به یک فضای اقامتی اطلاق می شود که موجبات اقامت و زندگی یک خانواده حداقل چهارنفره را فراهم نماید و شامل اتاق نشیمن، پذیرایی، آشپزخانه، حداقل یک اتاق خواب، حمام، توالی، دستشویی و رختکن باشد. که از چند آپارتمان مستقل و مجزا تشکیل شده و بعضاً دارای فضاهای خدماتی مشترک چون رستوران می باشد.

متل:

اقامتگاههایی هستند که بصورت مجموعه یا منفرد در مسیر راههای ارتباطی اصلی عمدتاً برای مسافران عبوری احداث می شوند. متل ها شبیه هتل ها بوده با این تفاوت که متل ها معمولاً در سطح ساخته می شوند و از فضای سبز و تفرجگاه های وسیعتری برخوردارند ولی هتل ها بیشتر از سه طبقه را دارا می باشند. متل ها اصولاً در خارج از شهر و در حومه و در بین جاده ها ساخته می شوند. در تعریف متل می توان گفت که هتلی است که در آن مسافران می توانند با خودروی شخصی وارد شده و حتی خودرو را مقابل درب اتاق خود پارک نمایند. یکی از مشخصه های اصلی متل ها عدم وجود لابی در آنهاست چرا که میهمانان به مجرد وارد شدن به متل بدون نیاز به پیاده شدن کلید اتاق خود را از رسیشن دریافت نموده و مستقیماً به سمت اتاق خود رانندگی می نمایند. در طراحی و ساخت متل ها تاسیس امکاناتی مانند: فروشگاه، تعمیرگاه، اورژانس و واحدهای امدادی، اماکن ورزشی، کارواش و .. پیش بینی می گردد.

واحدهای خدمات رفاهی بین راهی:

به واحدهای اقامتی، پذیرایی و تفریحی نظیر هتل، رستوران و .. درون مجتمع های خدمات رفاهی بین راهی (دارای مجوز از سازمان حمل و نقل و پایانه ها) گفته می شوند که ملزم به اخذ مجوز ساخت و بهره برداری از سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری می باشند.

پانسیون:

در شهر واقع شده و تعدادی اتاق، سالن غذاخوری - به اندازه ای که بتواند غذای ساکنان اتاقها را تأمین نماید - کتابخانه و سالن مطالعه و اتاق تلویزیون در آن پیش بینی و آماده شده است. پانسیون معمولاً اتاق را به صورت ماهانه و یا سالانه اجاره داده و مشتریان دیگری را از خارج هتل برای صرف غذا نمی پذیرد. بر همین اساس معمولاً سالن غذاخوری پانسیون فقط به اندازه احتیاج اتاق ها در نظر گرفته می شود. در پانسیون ها مقررات خاصی وجود دارد و مسافران می بایست در ساعات معینی برای صرف صبحانه، نهار و شام سرمیز حاضر شوند و تا ساعت مشخصی نیز درب ورودی پانسیون باز است.

زائرسرا:

زائرسرا نوعی مکان اقامتی است که بیشتر در نزدیکی امامزاده ها و اماکن مذهبی بنا می شود. زائرسراها ممکن است همانند هتل دارای اتاقها و سوئیت های مجزا باشند. اما معمولاً چون مورد استفاده گروهی کاروانهای زیارتی قرار می گیرند دارای خوابگاه های گروهی با تختخواب یا بدون تختخواب هستند.

سفره خانه سنتی:

سفره خانه مکانی است که باید در آنجا انواع غذاهای محلی ارائه شود و کارگران لباس سنتی به تن داشته باشند و معماری، فضا سازی و دکور سفره خانه بر اساس سنت آن منطقه باشد تا زمانی که مسافری وارد سفره خانه می شود آداب، فرهنگ و رسم و رسوم سنتی آن منطقه را مشاهده کند. سفره خانه های سنتی باید دارای ساختار درونی متناسب با معماری اصیل منطقه بوده و تنها غذاهای اصیل و بومی را عرضه کنند.

مهمانپذیر:

تأسیسات اقامتی ساده و ارزان قیمتی هستند که عموماً خدمات اقامتی ارائه می دهند و از نظر کیفیت پایین تر از هتلها قرار دارند. این تأسیسات اغلب دارای سرویس بهداشتی و آشپزخانه مشترک بوده و به منظور سهولت رفت و آمد تمرکز این مکانها در مراکز اصلی شهر می باشند. مهمانپذیرها دارای درجات مختلفی هستند که به ترتیب از مهمانپذیر ممتاز - درجه یک - دو - سه از کیفیت آنها کاسته می شود. اتاقهای چهارتخته، پنج تخته و شش تخته از انواع رایج اتاقهای موجود در مهمانپذیرها هستند. برخی از این اماکن دارای اتاقهای یک تخته و دو تخته و یا اتاقهای دارای امکانات مستقل نیز هستند.

مراکز اقامتی جوان:

نوعی اقامتگاه شبانه روزی اجاره ای است که مهمانان بیشتر به صورت گروهی در اتاقها یا سالنهای بزرگ اقامت می کنند که می توان آنرا مهمانپذیر جوانان نامید، معمولاً هر مهمان دارای یک تخت است که در یک اتاق مشترک با تعداد دیگری از مهمانان قرار گرفته است، معمولاً امکانات بهداشتی (حمام و توالت) و نیز آشپزخانه در بیرون از اتاقها و به صورت اشتراکی مورد استفاده قرار می گیرند. شبانه روزی ها بیشتر مورد استفاده جوانان گردشگر و مسافران معروف به بک پکر به معنی گردشگر کوله پشتی قرار می گیرند. مراکز اقامتی جوانان، معمولاً ارزاقیمت ترین مکانهای اقامتی مسافرتی به حساب می آیند. هزینه نگه داری از آنها در مقایسه با هتل ها ناچیز است و خدمات آنها نیز ابتدایی است.

تفرجگاه:

این نوع اقامتگاهها فضاهای باز و آزادی هستند که هیچگونه تأسیساتی ندارند و صرفاً بخاطر زیبایی محل برای برافراشتن چادر یا اقامت در فضای باز مورد استفاده مسافران قرار می گیرند. نمونه این نوع اقامت را می توان تقریباً در تمامی شهرهای توریستی مشاهده کرد.

اردوگاه گردشگری:

اردوگاههای گردشگری به محلها و پارک هایی اطلاق می شود که به منظور استراحت و اقامت مسافران و گردشگران به وجود آمده و اغلب دارای فروشگاهها و ساختمان های کوچک اقامت و یا کومه ها و چادرهای متعدد و محل استقرار چادرهای شخصی گردشگران می باشد که می تواند جهت اقامت شبانه مورد استفاده مسافران واقع گردد.

کمپینگ:

واحدهایی هستند فصلی با نصب چادر و یا به صورت کانکس که در فضای باز طراحی شده، معمولاً استفاده کنندگان از این واحدها باید امکانات رفاهی و اسکان شخصی خود را همراه داشته باشند و تنها از فضای محیط و سرویس های بهداشتی و خدمات جانبی این محل ها استفاده می شود. مبالغ پرداختی نیز جهت اقامت به مراتب کمتر از هتل ها و مهمانپذیرها و سایر واحدهای اقامتی می باشد.

محوطه کاروان:

محوطه هایی که برای استقرار کاروانها (اتاقک هایی چرخ دار و متحرک است که به وسیله خودرو یا اسب یا جابجا می شود و بیشتر مخصوص افرادی است که قصد مسافرت های طولانی مدت را دارند.) طراحی و ساخته می شود. و شامل آشپزخانه، سرویس بهداشتی و حمام می باشد.

مراکز سرگرمی و تفریحی (مراکز تعطیلات):

به تاسیساتی گفته می شود که مجموعه ای از واحدهای گردشگری ساخته شده به صورت خودپذیرایی بوده و یا خدمات پذیرایی را ارائه می کنند. فروشگاهها، سالنهای تفریحی، رستوران، اغذیه فروشیها، تسهیلات ورزشی، شهربازیها، فضاهای تفریحی و بازی، مجتمع گردشگری، اقامتگاه، تسهیلات تورگردانی از جمله خدمات مختلفی است که می تواند در این مراکز به گردشگران ارائه شود. تسهیلات ساحلی، تاسیسات چشمه های آب معدنی، مجتمع های سیاحتی و تفریحی نیز بخشی از این تاسیسات هستند که می توانند تحت پوشش استانداردهای مربوطه در آیند.

همچنین در اکثر این تاسیسات واحدهای ساخته شده دارای اتاق، مانند هتل، کلبه و ویلا عرضه می شود. واحدهای اقامتی خودپذیرایی مانند خانه های تعطیلات کاروانی، آپارتمانها و ویلاها نیز در این مقوله می گنجد. ممکن است در این مناطق فضای مناسب اردوگاهی وجود نداشته باشد.

دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی:

دفتر خدمات مسافرتی در زمینه تنظیم برنامه های مسافرتی، فروش بلیط مسافرت، ذخیره مکان، اخذ روادید، تنظیم و انجام مسافرت گروهی داخلی و خارجی و هرگونه خدمات ایرانگردی و جهانگردی فعالیت می نماید.

مناطق نمونه گردشگری:

منطقه نمونه گردشگری، منطقه ای است با مرز و بوم مشخص و مساحت معین که در جوار جاذبه های تاریخی، فرهنگی، مذهبی، طبیعی و گردشگری کشور که به منظور آرایه خدمات به گردشگران توسط بخش غیر دولتی تاسیس و اداره میشود. این مناطق در چهار سطح محلی، استانی، ملی و بین المللی دسته بندی شده و برای صدور مجوز نیازمند مصوبه هیات وزیران می باشند.

اقامتگاهها با مالکیت زمانی:

در اینگونه اقامتگاهها، مالکیت حداکثر ۴۰٪ از ظرفیت واحد اقامتی، به صورت مالکیت زمانی مشاع یا مالکیت زمانی منافع با کسب مجوز از سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، به افراد متعدد واگذار می شود.